

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
ในจังหวัดสกลนคร

**Factors Related to the Level of Quality Improvement of Subdistrict Health
Promoting Hospital, Sakon Nakhon Province**

นเรศ มณีเทศ (Nared Maneeted)* วรางคณา จันทร์คง (Warangkana Chankong)**

ช่อทิพย์ บรมธนรัตน์ (Chawthip Boromtanarat)***

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลระดับการพัฒนาคุณภาพ รพ.สต. ในจังหวัดสกลนคร (2) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้อำนวยการ รพ.สต. ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน (3) ปัจจัยการดำเนินงานรพ.สต. ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข (4) การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ รพ.สต. ตามหลักการของเคมมิ่ง และ (5) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการดำเนินงาน รพ.สต. ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ปัจจัยการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพรพ.สต. ตามหลักการของเคมมิ่งกับระดับการพัฒนาคุณภาพ รพ.สต. จังหวัดสกลนคร

ประชากรที่ศึกษาคือผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสกลนคร 167 แห่ง โดยเก็บข้อมูลทุกหน่วยประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยง คือ 0.979 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ สเปียร์แมน

ผลการวิจัยพบว่า (1) รพ.สต. ที่ผ่านการรับรองระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน PCA ชั้น 1 มีจำนวน 93 แห่ง PCA ชั้น 2 มีจำนวน 48 แห่ง (2) ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านสาธารณสุข มากกว่า 20 ปี (3) ผลสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนารพ.สต. ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับดำเนินการเกือบแล้วเสร็จหรือประสบผลสำเร็จแล้ว (4) มีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพตามหลักของเคมมิ่งทั้ง 14 ข้ออยู่ในระดับสูง และ (5) ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่า เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านสาธารณสุข การดำเนินงานพัฒนารพ.สต. ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ความเห็นต่อการดำเนินการพัฒนาคุณภาพตามหลักของเคมมิ่ง มีความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน PCA

คำสำคัญ การพัฒนาคุณภาพ วงจรของเคมมิ่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

* นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช fungnaja@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pwarang_p@yahoo.com

*** อาจารย์ ประจำสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช chaw_dr@yahoo.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this survey research were to study: (1) level of the development of the subdistrict health promoting hospital quality, Sakon Nakhon Province; (2) factors of the subdistrict health promoting hospital director ;sex, level of education and work experience; (3) factors of the subdistrict health promoting hospital operations according to the guidelines of the Ministry of Public Health; (4) the quality of the subdistrict health promoting hospital operations according to Deming's principles; and (5) the relationship between personal factors, factors operating subdistrict health promoting hospital according to guidelines of the Ministry of Public Health, the quality of the subdistrict health promoting hospital operations according to Deming's principles with level of the quality improvement of the subdistrict health promoting hospital, Sakon Nakhon Province

The study population was the subdistrict health promoting hospital directors in Sakon Nakhon province from 167 subdistrict health promoting hospital by collecting all items. The instrument for data collection was a questionnaire with the reliability of 0.979. Statistics used to data analysis were descriptive statistics, including percentage, mean and standard deviation and inferential statistics, including Spearman Rank correlation coefficient.

The results showed that: (1) the subdistrict health promoting hospital approved development standards of the PCA, PCA stage 1 of 93 places, stage 2 of 48 places; (2) the respondents were males than females, bachelor's degree and had experience working in public health over the last 20 years; (3) the results achieved in the development of the subdistrict health promoting hospital according to the guidelines of the Ministry of Public Health in the implementation of the four factors completed or nearly achieved it; (4) most have the quality operations according to Deming's principles 14 items at the high level; and (5) there was insufficient evidence to conclude that gender, education, experience working in public health, the development of the subdistrict health promoting hospital according to the Ministry of Public Health, opinion on the development according to Deming's principles correlated with the level of quality standard PCA.

Keywords: Quality development, Deming cycle, Subdistrict health Promoting hospital

* นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช fungnaja@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช pwarang_p@yahoo.com

*** อาจารย์ ประจำสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช chaw_dr@yahoo.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

การบริการด้านสุขภาพมีการแบ่งเป็นปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ โดยแบ่งตามคุณภาพและสมรรถนะของการให้บริการจากน้อยไปมาก โดยการบริการด้านสุขภาพระดับปฐมภูมิในประเทศไทย เริ่มแรกคือ พ.ศ. 2456 และพัฒนาต่อเนื่องจนกระทั่งเปลี่ยนชื่อเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในพ.ศ. 2552 ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการบริการด้านสุขภาพระดับปฐมภูมิในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มีคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา ในด้านนโยบายการพัฒนาสุขภาพของประชาชน ข้อ 4.3.1 ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการบริการด้านสุขภาพปฐมภูมิ คือ พัฒนาสถานบริการปฐมภูมิ ในเขตเมืองและชนบทที่สมบูรณ์แบบทั่วประเทศ โดยทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ให้นโยบายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต้องเป็นส่วนหนึ่งของโครงการตามโรงพยาบาล 3 S หรือโรงพยาบาลสาธารณสุข ยุคใหม่ เพื่อคนไทยสุขภาพดีมีรอยยิ้ม ซึ่งประกอบไปด้วย การสร้างบรรยากาศที่ดี การให้บริการที่ดี มีการบริหารจัดการที่ดี โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนั้นด้านการบริหารจัดการที่ดีมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ต้องมีระบบประกันคุณภาพ โดยใช้เกณฑ์คุณภาพ เครือข่ายบริการปฐมภูมิ (Primary Care Award; PCA) เพื่อประกันคุณภาพการปฏิบัติหน้าที่และให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจ สำหรับจังหวัดสกลนครมีการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากพ.ศ. 2545 ถึงพ.ศ. 2553 สถานีนามัยได้รับการประเมินและพัฒนาจากทั้งระดับอำเภอ และจังหวัด โดยใช้เครื่องมือประกอบการพัฒนา คือ แบบประเมินตามคู่มือประเมินและรับรองมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน ของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และใช้การดำเนินแนวทางตามนโยบายระดับจังหวัด / ระดับเขต โดยทางจังหวัดสกลนครได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพ.ศ. 2554 โดยได้กำหนดให้มีการพัฒนาและการประเมินรับรองคุณภาพอย่างมีมาตรฐานเป็นแนวทางเดียวกัน ภายใต้กรอบแนวทางการพัฒนาตามเกณฑ์คุณภาพเครือข่ายบริการปฐมภูมิ (PCA) โดยผลการการประเมินตนเองของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งหมด 167 แห่ง ตามเกณฑ์ PCA ในพ.ศ. 2555 มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ PCA ขั้นที่ 2 จำนวน 67 แห่งผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ PCA ขั้นที่ 1 จำนวน 100 แห่ง ซึ่งสาเหตุของการไม่ประสบความสำเร็จของการดำเนินการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพ PCA อาจเป็นผลจากปัจจัยต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ดังนั้นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ปัจจัยการดำเนินงาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ปัจจัยการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพตามหลักของเคมมิ่ง เนื่องจากเคมมิ่งได้เสนอแนวทาง 14 ข้อเพื่อการพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อความอยู่รอดและสามารถแข่งขันในตลาดได้ ซึ่งการศึกษาหลักการดำเนินงานคุณภาพของเคมมิ่ง 14 ข้อ ให้เข้าใจจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างคุณภาพในองค์กร การสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมจะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังที่ได้กล่าวมาเกี่ยวกับระดับการพัฒนาคุณภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดสกลนคร โดยผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ ในการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้มีประสิทธิภาพและเกิดความสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไป

* นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช fungnaja@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pwarang_p@yahoo.com

*** อาจารย์ ประจำสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช chaw_dr@yahoo.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข
4. เพื่อศึกษาการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตามหลักการของเดมมิ่ง
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการดำเนินงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ปัจจัยการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกับระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสกลนคร ทั้งหมด 167 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) ข้อมูลส่วนบุคคล (2) การดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข (3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามหลักการของเดมมิ่ง ส่วนที่ (2) และ (3) มีค่าความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสอบถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) สูงกว่า 0.60 ทุกข้อ และมีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.88 และ 0.98 ตามลำดับ ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 การเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตอบกลับภายใน 5 สัปดาห์ โดยเริ่มตั้งแต่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2556 ถึง วันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2556 การควบคุมคุณภาพข้อมูลกระทำโดยเน้นย้ำผ่านการประชุมกรรมการบริหารระดับจังหวัดถึงความสำคัญของการได้ข้อมูลที่เป็นจริง จากนั้นวิเคราะห์เคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยการทดสอบค่าไคส์แควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman rank correlation)

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 141 คน คิดเป็นร้อยละ 84.4 พบว่าสัดส่วนเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน คือ เพศหญิงร้อยละ 48.2 และเพศชายร้อยละ 51.8 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 90.1 มีประสบการณ์ในการทำงานทางด้านสาธารณสุข ส่วนใหญ่มากกว่า 20 ปี ร้อยละ 62.5 มีประสบการณ์การทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลน้อยที่สุด มีระยะเวลา 1 ปี นานที่สุด 37 ปี ค่าเฉลี่ยระยะเวลาทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสกลนคร เท่ากับ 22.85 ปี มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 7.65 ข้อมูลระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสกลนครทั้ง 141 แห่งนั้นพบว่า มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่ผ่านการประเมิน PCA ขั้นที่ 1 จำนวน 93 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่ผ่านการประเมิน PCA ขั้นที่ 2 จำนวน 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34 ส่วนขั้นที่ 3 และ 5 ไม่มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใดที่ผ่านการประเมิน ในด้านการดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุขนั้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

พบว่าผลสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ในภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.50$, $S.D = 0.85$) อยู่ในระดับดำเนินการเกือบแล้วเสร็จหรือประสบความสำเร็จ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับของผลสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข (n=141)

ระดับของผลสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	ระดับความคิดเห็น			$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	ต่ำ จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	สูง จำนวน (ร้อยละ)			
ภาพรวมระดับของผลสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	1(0.7)	10(7.1)	130(92.2)	4.50	0.85	ดำเนินการเกือบแล้วเสร็จหรือประสบความสำเร็จแล้ว
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีสมรรถนะและมีบรรยากาศเอื้ออำนวย	0(0)	10(7.1)	131(92.9)	4.53	0.83	ดำเนินการเกือบแล้วเสร็จหรือประสบความสำเร็จแล้ว
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีระบบบริหารจัดการองค์กรมีประสิทธิภาพ	3(2.1)	20(14.2)	118(83.7)	4.30	0.96	ดำเนินการเกือบแล้วเสร็จหรือประสบความสำเร็จแล้ว
ภาคีทุกภาคส่วนร่วมตัดสินใจขับเคลื่อนและสนับสนุน	1(0.7)	13(9.2)	127(90.1)	4.55	0.80	ดำเนินการเกือบแล้วเสร็จหรือประสบความสำเร็จแล้ว
ชุมชนเข้มแข็งประชาชนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้	4(2.8)	9(6.4)	128(90.8)	4.58	0.82	ดำเนินการเกือบแล้วเสร็จหรือประสบความสำเร็จแล้ว

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามหลักการของ เคมมิ่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความเห็นต่อการดำเนินการพัฒนาคุณภาพตามหลักของ เคมมิ่งในภาพรวมทั้ง 14 ข้อมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.25$, $S.D = 0.63$) อยู่ในระดับเห็นด้วยระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทั้ง 14 ข้อ อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ดังแสดงในตารางที่ 2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามหลักของเคมมิ่ง
ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสกลนคร (n = 141)

ระดับความคิดเห็น ต่อหลักการพัฒนา คุณภาพของเคมมิ่ง	ระดับความคิดเห็น			$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
	ต่ำ จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	สูง จำนวน (ร้อยละ)			
ภาพรวมหลักการ ของเคมมิ่ง	0(0)	11(7.8)	130(92.2)	4.25	0.63	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 1	0(0)	2(1.4)	139(98.6)	4.52	0.55	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 2	0(0)	9(6.4)	132(93.6)	4.42	0.59	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 3	0(0)	19(13.5)	122(86.5)	4.20	0.63	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 4	0(0)	5(3.5)	136(96.5)	4.41	0.60	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 5	0(0)	19(13.5)	122(86.5)	4.13	0.60	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 6	0(0)	29(20.6)	112(79.4)	4.10	0.69	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 7	0(0)	16(11.3)	125(88.7)	4.25	0.64	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 8	0(0)	8(5.7)	133(94.3)	4.37	0.57	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 9	0(0)	5(3.5)	136(96.5)	4.46	0.58	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 10	2(1.4)	30(21.3)	109(77.3)	4.04	0.71	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 11	0(0)	18(12.8)	123(87.2)	4.27	0.66	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 12	2(1.4)	40(28.4)	99(70.2)	3.95	0.76	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 13	0(0)	31(22)	110(78)	4.08	0.67	เห็นด้วยระดับมาก
เคมมิ่งข้อ 14	0(0)	14(9.9)	127(90.1)	4.26	0.61	เห็นด้วยระดับมาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ปัจจัยการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามหลักของเดิมมิ่งกับระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสกลนคร พบว่าไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่า เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานด้านสาธารณสุข ปัจจัยด้านการดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุขทั้ง 4 ด้าน รวมถึงในภาพรวม และปัจจัยการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพตามหลักการของเดิมมิ่งทั้ง 14 ข้อและในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน PCA ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข ปัจจัยการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามหลักเดิมมิ่งกับระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสกลนคร (n = 141)

ปัจจัย	ค่าไคแอสควร์	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ สเปียร์แมน	P-value	แปลผล ความสัมพันธ์
1. เพศ	0.092	-	0.762	ไม่มีความสัมพันธ์
2. ระดับการศึกษา	1.763	-	0.414	ไม่มีความสัมพันธ์
3. ประสบการณ์ในการทำงานทางด้านสาธารณสุข	3.664	-	0.453	ไม่มีความสัมพันธ์
4. ภาพรวมระดับของผลสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	-	0.094	0.269	ไม่มีความสัมพันธ์
5. ภาพรวมหลักการของเดิมมิ่ง	-	-0.014	0.867	ไม่มีความสัมพันธ์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่พบความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน PCA ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเฉลิมพล วัฒนไกร (2553) ที่พบว่าเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของอารีย์ อ่องสว่าง (2551) ซึ่งพบว่าหัวหน้าสถานีนามัยหญิงมีค่าเฉลี่ยคะแนนผลการพัฒนาสถานีนามัยตามเกณฑ์ ด้านบริการ บริหาร และวิชาการ สูงกว่าหัวหน้าสถานีนามัยชาย ประสพการณ์การทำงานด้านสาธารณสุขไม่มีความสัมพันธ์ระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามมาตรฐาน PCA ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปัทมา ชัมพงค์ (2542) ที่พบว่า อายุราชการ ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการบริหารคุณภาพโดยรวมของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสิงห์บุรี แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของวรางคณา ผลประเสริฐ (2541) ที่พบว่า อายุราชการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการสัมฤทธิ์ผลของการทำกิจกรรมกลุ่มพัฒนาคุณภาพ และขัดแย้งกับการศึกษาของ เสาวมาศ เกื่อนนาดี (2545) ที่พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อคุณภาพบริการ ได้แก่ ประสพการณ์ในการเป็นผู้บริหาร โรงพยาบาลของผู้อำนวยการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลได้ก่อตั้งมานานจากการเป็นสถานีนามัยเดิม ดังนั้นผู้ที่เป็นผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลส่วนใหญ่จึงเป็นผู้ที่มีอายุราชการนาน ทำให้ไม่พบความแตกต่างในด้านประสพการณ์การทำงาน ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่พบความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน PCA ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิฆัมพร สุพิมพ์ (2548) ที่พบว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานคุณภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการสาธารณสุข ซึ่งจบระดับปริญญาตรี ทำให้ไม่พบความแตกต่างในการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านการดำเนินงานพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุขกับระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดสกลนคร พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของอมตา จันทรปาน (2545) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการพัฒนาสถานีนามัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารงานในเรื่องกระบวนการ บริหารทุกด้าน รวมถึงการศึกษาของอารีย์ อ่องสว่าง (2551) ซึ่งพบว่าผลการพัฒนาคุณภาพงาน สถานีนามัยสามารถอธิบายได้ด้วยผลของกระบวนการบริหารการดำเนินงานของสถานีนามัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทุกโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลต้องดำเนินการตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข จึงทำให้ไม่มีผลกระทบที่แตกต่างชัดเจนมากพอในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามหลักของเดมมิ่ง ทั้ง 14 ข้อกับระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน PCA พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของกิตติศักดิ์ คะชาวงศ์ (2550) ที่พบว่าภายหลังได้รับโปรแกรมการทดลองประยุกต์ใช้ วัฏจักรเดมมิ่ง กลุ่มทดลองมีความรู้เฉลี่ยและการจัดการคุณภาพฐานข้อมูลสถานีนามัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีการจัดการคุณภาพฐานข้อมูลสถานีนามัยกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ และขัดแย้งกับการศึกษาของวิทยา โฉมมงคล (2550) ซึ่งพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการประยุกต์ใช้แนวคิดวัฏจักรเดมมิ่ง (PDCA) พบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานีนามัย ในทุกด้านอยู่ในระดับมากและมากกว่า กลุ่มเปรียบเทียบ และสถานีนามัยได้รับการพัฒนาคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานสถานีนามัยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการ ด้านบริหารจัดการ และด้าน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาเน้นใช้โปรแกรมการทดลองตามหลักการของเดมมิ่ง ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทำให้ได้รับการลงมือปฏิบัติจริง จึงส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพเป็นรูปธรรม ส่วนการวิจัยนี้ ความคิดเห็นในด้านการพัฒนาคุณภาพอาจยังไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง เนื่องจากการรับรู้และการประเมินของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ คือ ได้แนวทางในการดำเนินงานที่จะทำให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลผ่านเกณฑ์มาตรฐาน PCA คือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรมุ่งเน้นการพัฒนางานประจำให้ดีขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ เนื่องจากการดำเนินงานตามแนวทางพื้นฐานเพียงอย่างเดียว นั้น ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน PCA และควรดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักการของเดมมิ่ง ซึ่งจะสามารถทำให้การพัฒนาคุณภาพประสบผลสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายนอกองค์กร ที่อาจมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพ เช่น นโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
2. ควรศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการศึกษาในส่วนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ประสบผลสำเร็จ
3. ควรศึกษาผลของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
4. ควรศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้แต่เก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรวิชาชีพอื่นๆ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ คชะวรงค์ (2550) “การประยุกต์ใช้วัฏจักรเดมมิ่งในการจัดการคุณภาพฐานข้อมูลสถานีอนามัยของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จังหวัดนครพนม” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กลุ่มงานประกันสุขภาพและพัฒนาบุคลากร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสกลนคร (2553) “สรุปการรับนิเทศน์ PCU” (จุลสาร)
- เฉลิมพล วัฒนไกร (2553) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารสาธารณสุข) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชูชัย ศุภวงศ์ (2552) คู่มือการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- ทิมมพร สุพิมพ์ (2548) “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสุรินทร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารโรงพยาบาล) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

- ปัทมา ชุ่มพงศ์ (2542) "พฤติกรรมผู้นำ บรรยายการองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการบริหารคุณภาพโดยรวมของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสิงห์บุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต วิชาเอกบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ไพจิตร วราจิต และคณะ (2553) คู่มือบริหารจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล นนทบุรี สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- วางคณา ผลประเสริฐ (2541) "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลของการทำกิจกรรมกลุ่มพัฒนาคุณภาพในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขา บริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- วิทยา บุรณศิริ (2553) การบรรยายพิเศษแนวนโยบายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ใน การประชุมวิชาการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วันที่ 1 กรกฎาคม 2553 ห้องแกรนด์ไดมอนด์ บอลรูม อาคารอิมแพค คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ เมืองทองธานี
- วิทยา โฉมมงคล (2550) “การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสถานีอนามัย อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สำนักประสานการพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กระทรวงสาธารณสุข (2550) แผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ พ.ศ. 2250-2554
- สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (2552) เกณฑ์คุณภาพเครือข่ายบริการปฐมภูมิ นนทบุรี โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี (2554) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา
- เสาวมาศ เกื่อนนาคี (2545) "การพัฒนาคุณภาพบริการของโรงพยาบาลชุมชน" วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อมตา จันทรปาน (2545) "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการพัฒนาสถานีอนามัยของจังหวัดนครศรีธรรมราชในโครงการทศวรรษแห่งการพัฒนาสถานีอนามัย" วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารสาธารณสุข) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อริย์ อ่องสว่าง (2551) “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยและพฤติกรรมการบริหารงานกับผลการพัฒนาคุณภาพงานสถานีอนามัยของหัวหน้าสถานีอนามัย ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารสาธารณสุข) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Deming W. Edwards. (1986). Out of the Crisis. London:MIT Press.